

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) Mimarlıkta Mesleki Deneyim İçin Bir Çerçeve Önerisi

16 Kasım 2008

Çeviri: Arif Şentek

Avrupa Mimarlar Konseyi'nin (ACE) Kasım 2008'de Helsinki'de gerçekleştirilen Genel Kurul toplantısına sunulan bu belge, ACE Mesleki Deneyim Çalışma Grubu'nun uzunca bir süredir yaptığı çalışmaların sonuçlarını içeriyor. Konuları oldukça başarılı bir şekilde sentezleyen ve mimarlıkta mesleki deneyimin programlanması konusunda bir çerçeve önerisi getiren bu metin, farklı ülkede mesleki deneyim uygulamalarının bir anket aracılığıyla araştırılmasını amaçlıyor. ACE, mimarlıkta yeterliliklerin tanınması konusundaki politikası ve lobi faaliyeti gereği, mesleki deneyim konusunu çok önemsiyor. AB'nin Mesleki Yeterlilikler Direktifi'nin mimarlıkta yeterliliğin tanınması için asgari 4 yıl mimarlık eğitimi ve sınav şartı getirmesinin karşısında ACE, mimarlık için asgari 5 yıl eğitimin şart olduğunu, bunun ardından 2 yıllık bir mesleki deneyim süresinin zorunlu hale getirilmesi gerektiğini savunuyor. Bu konuda AB kurumları ve üye ülkelerinde lobi faaliyeti yürütüyor.

Çerçeve önerisinin orijinaline ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/aceprofexp.pdf

A. GİRİŞ

Mimarlık mesleğinde, mesleki alanda çalışmaya başlamak için gerekli yeterliliğe ulaşılmamasının yolu akademik eğitimden geçmektedir. Ancak bu akademik yeterliliği alan bir kişinin işverenler, kullanıcılar ve toplumun çıkarlarını bütüncül olarak temsil edebilecek ve savunabilecek profesyonellikte bir mimara dönüşebilmesi için, buna ek bir mesleki deneyim edinmesi gerekli ve hatta zorunludur.

Profesyonel bir mimarın gelişimi, mimarlık meslek uygulamasının içerdiği çok çeşitli alanlarda farkındalık, bilgi, kavrayış ve becerinin elde edilmesiyle sağlanır.

Akademik yeterlilik, örneğin mimarlıkta mezuniyetle alınan bir unvan veya diploma, bu yolda sadece bir ilk adımdır.

Buna karşılık mesleki deneyim, eğitimde edinilen bilgilerin meslek pratiğinde uygulanması yeteneğini kazandırır. Ancak böyle bir düzeye erişildiği zaman edinilebilecek türden bir lisans veya benzeri bir yetkilendirme belgesi ile de mesleki yeterliliğin tüketicilere kanıtlanması sağlanır.

Bunun ötesinde mesleki deneyim, mimarlık meslek uygulamasının çeşitli alanlarında, özel yetenek ve ilgiler doğrultusunda veya üstlenilen özelleşmiş işlerin gerçekleştirilmesi sonucunda uzmanlaşmanın geliştirilmesine yardımcı olur.

Diğer yandan, ekonomik, teknik ve sosyal alanlardaki değişim, mimarın sürekli mesleki gelişimini de zorunlu kılar.

ACE Çalışma Grubu tarafından toplanan bilgiler, AB üye ülkelerinde inşaat sektörünün örgütlenmesinde farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla, bu ülkelerde mimarların etkinlik biçimleri ve tüketicilerin bir mimardan bekledikleri becerilerde de farklılıklar söz konusudur.

AB'nin Mesleki Yeterliliklerin Tanınması Hakkındaki Direktifi'nin (2005/36/EC)¹ 46. maddesinde sıralanan eğitim koşulları, mimar olmak için gerekli koşullardır. Fakat yine de mesleki yeterlilik kapsamında değerlendirildiğinde, yetkin bir mimarın profesyonel düzeyde mesleği uygulayabilmesi için eksik kalmaktadır.

Akademik eğitim sırasında edinilen bilgi ve becerileri pratiğe aktarabilme ve mesleki yargıda bulunabilme yeteneğinin kazandırılması dâhil olmak üzere, bir mimarın mesleği uygulamada gerekli profesyonel olgunluğunu eksiksiz geliştirilebilmesi ve tam sorumlu, bağımsız mimar olarak tanınması için, belirli bir mesleki deneyim koşulunun zorunlu olarak getirilmesi gerekir. Bu en azından, eski Mimarlar Direktifi'nin (85/384/EEC)² öngördüğü şekliyle, en azından sınır ötesi hizmet sunumu ve şirket kurulumu için aranan bir koşul olmalıdır.

Yapılı çevremizin kalitesi, günlük modalar veya gelip geçici eğilimlerle değil, akademik eğitim ve mesleki deneyimle edinilmiş yeterli bilgi ve beceriye sahip meslek topluluğu temel alınarak sağlanabilir.

Bu yolla bir mimar, yapılı çevrede kalitenin geliştirilmesi ve korunmasını amaçlayan 2007 tarihli Leipzig Şartı³ belgesinde hükümetler, tüketiciler, inşaatçılar, mimarlar ve yapılı çevreyle ilgili tüm tarafların ortak çabası olarak tanımlanan "Baukultur" (yapı kültürü) bağlamında, kendisinden beklenen geniş kapsamlı uzman katkısını sağlayabilecektir. Deneyimli profesyonel mimarlar olmadan "Baukultur" oluşamaz.

B. MESLEKİ DENEYİMİN TANIMI

Burada kullanılan "Mesleki Deneyim" sözcüğü, mimarlık mesleğinin "bağımsız" olarak uygulanması için gerekli olan bilgi ve beceriler bütünüün edinilmesini içermektedir.

Bu süre (genellikle 2 yıl), akademik eğitimden (3 yıllık lisans ve bunu izleyen 2 yıllık master eğitiminden) ayrı ve farklıdır ve genellikle akademik eğitimin tamamlanmasının hemen ardından gelmektedir. Bu sürenin bir bölümünün akademik çalışmalar sırasında tamamlanması mümkündür.

Burada temel amaç, bir inşaat projesinin uygulama aşamalarını ve aynı şekilde bir mimarlık bürosunun çalışmalarını yönetebilme yeteneğinin kazandırılmasıdır. Bu yetenek ilkesel olarak doğrudan mimarlık meslek uygulaması içinde edinilmekte, bir değerlendirmeye (örneğin sınava) tabi tutulmakta ve mesleği uygulamaya olanak veren lisans gibi bir belgenin alınmasıyla kesinleşmektedir.

Mesleki deneyim aşaması, akademik eğitimin tamamlayıcısıdır ve akademik eğitim ile mesleğin uygulanması arasında var olan farklılıklardan dolayı gereklidir. Bir mimar, edindiği bilgileri uygulamaya geçirebilme yeteneğini ancak mesleki deneyim ile edinebilir. Her ne kadar mesleki deneyim sorunu Bolonya Deklarasyonu'nda⁴ değinilmemiş olsa da, bu konu tüketici haklarının korunması açısından bir gerekliliktir.

Not: Bağımsız bir mimar, bir projenin sorumluluklarını ve işverenin çıkarlarını korumayı üstlenebilecek ve başlangıcından bitimine kadar bütün gelişme süreci içinde projeyi yönetebilecek bir kişidir. Bu konuda daha fazla bilgi için ACE'nin Kalite Şartı'na⁵ bakınız.

C. MESLEKİ YETKİNLİKLERİ EDİNME AŞAMALARI VE YÖNTEMLERİ

¹ (Ç.N.) Yeterlilikler Direktifi için: www.mo.org.tr/UIKDocs/yeterlilikler.doc

² (Ç.N.) Mimarlar Direktifi için: www.mo.org.tr/UIKDocs/mimarlardirektifi.pdf

³ (Ç.N.) Leipzig Şartı için: www.mo.org.tr/UIKDocs/leipzigisarti.pdf

⁴ (Ç.N.) Bologna Deklarasyonu için: www.mo.org.tr/UIKDocs/BolognaTR.pdf

⁵ (Ç.N.) ACE Kalite Şartı için bakınız: www.mo.org.tr/UIKDocs/kalitesarti.pdf

Bir mimarın eğitimi ve stajında 4 ana aşama belirlemek mümkündür: Bu aşamalardan ilk ikisi, kişiye üçüncüsünü uygulama olanağı vermekte; dördüncüsü ise kişinin etkinlik alanını genişletmesini, derinleştirmesini sağlamaktadır. Bu dört aşamaya, bir diğer aşama olarak, akademik bir alan olan “doktora” çalışması eklenebilir.

1. Akademik Eğitim

- Giriş koşulları
- İçerik:
  - Lisans = 1. Aşama*
  - Master = 2. aşama
- Akademik yeterlilik (= 1. aşama + 2. aşama)

2. Mesleki Deneyimin Edinilmesi

- Giriş koşulu: Akademik yeterlilik
- İçerik:
  - Uygulama deneyimi (eşkredilendirilmiş ve/veya kayıtlı) ve/veya
  - Zorunlu dersler ve/veya
  - Örnek proje ve/veya
  - Değerlendirme ve/veya sınav
- Mesleki yeterlilik = 3. aşama

3. Mesleğin Bağımsız Olarak Uygulanması

- Giriş koşulu: Mesleki yeterlilik
- Olası uygulama şekilleri:
  - Şirket kurulumu (bir mimar olarak)
  - Bir başka AB ülkesinde şirket kurulumu
  - Bir başka AB ülkesinde belirli bir hizmetin sunumu**
- Zorunlu veya gönüllü Sürekli Mesleki Gelişim (SMG)***

4. İsteğe Bağlı Yeterlilikler

Yalnızca mimarlara özel olmayan yeterlilikler

- Aranan koşullar: Akademik yeterlilik

Yalnızca mimarlara ayrılmış yeterlilikler

- Aranan koşullar: Mesleki yeterlilik

+ Doktora

* “Aşama” sözcüğü, akademik çalışmalardaki “derece” sözcüğü ile karıştırılmaması amacıyla (örneğin bu durumda üçüncü derece “doktora” olurdu), mimarlar için mesleki eğitim programlarının farklı adımlarını tanımlamakta kullanılmıştır.

** “Belirli” bir hizmet deyimi, sadece bir projeye ilişkin hizmet anlamına gelmektedir.

*** Geçici hizmet sunumuna, ev sahibi ülkede SMG⁶ uygulaması zorunlu tutulmaz, fakat önerilir. Bazı ülkelerde SMG yasal zorunluluktur ve sıkı olarak denetlenmektedir.

D. MESLEKİ DENEYİMİN EDİNİLMESİNDE FARKLI DÜZEYLER

Mimarlık mesleğinin bağımsız bir şekilde uygulanması için gerekli yeterliliklerin edinilmesi sürecinde 6 farklı düzey belirlenebilir: İki dört düzey, bu yeterliliklerin edinilmesi sürecinde

⁶ (Ç.N.) SMG konusundaki ACE ve UIA belgeleri için bakınız:
www.mo.org.tr/UIKDocs/smgavrupa.pdf
www.mo.org.tr/UIKDocs/6-TR.pdf

geçilmesi gereken farklı aşamalardan oluşmaktadır. Beşincisi, tamamlayıcı nitelikteki yeterliliklere ilişkindir. Altıncısı, yeterliliklerin güncellenmesi ve zaman içinde geliştirilmesini sağlamaya yöneliktir.

- 1. Farkındalık:** Meslek alanlarındaki kuralların, yöntemlerin, prosedürlerin, genel konu başlıklarının ve kavramların neler olduğunun farkında olunması;
- 2. Bilgi:** Tanımlar, kurallar, yöntemler ve süreçleri kapsayan özelleşmiş bilgilere aşina olunması;
- 3. Anlama:** Bilginin özümsemesi ve yorumlanması, uygulama alanına aktarılması;
- 4. Beceriler:** Özel bilgilerin üstlenilen işlerin gerçekleştirilmesinde kullanılması ve kendine özgü sorunlara getirilecek çözümlerde uygulanması becerisinin kazanılması;
- 5. Tamamlayıcı Yeterlilik:** Belirli bir alanda, yetkili bir kurul tarafından onaylanan tamamlayıcı yeterlilik;
- 6. SMG:** Edinilmiş bilgi ve becerilerin eksiklerinin tamamlanması, geliştirilmesi veya uyarlanması aracılığıyla korunması ve güncellenmesinin sağlanması ve (daha önceki düzeylerde geliştirilemeyen) yeni etkinlik alanları ve uzmanlaşmaların geliştirilmesi.

E. MESLEKİ YETKİNLİK GRUPLARI VE TÜRLERİ

Aşağıda belirtilen yetkinlikler, 5 genel grup altında toplanmıştır. Bir gruptaki yetkinlik konularının az veya çok olması, o yetkinlik grubunun önem derecesini gösteren bir özellik olarak algılanmamalıdır. Bu bakımdan örneğin, “tasarım” başlığı altında, az sayıda yetkinlik konusu var gibi görünse de, kuşkusuz “tasarım” yetkinliği bir mimar için en temel yetkinlik alanlarından biridir.

Parantez içinde verilen referanslar, söz konusu yetkinliklere değinilen ve çeşitli referans belgelerine ilişkindir. *(Bu belgeler, metnin en sonunda bir liste halinde verilmektedir)*

Birtakım yetkinlikler, akademik eğitim sırasında veya sonrasında alınacak kuramsal derslerle edinilebilmektedir *(“bilgi” kapsamında olan yetkinliklerin tümünün böyle olduğunu söyleyebiliriz)*. Bazı yetkinlikler ise, belirli bir deneyim sürecinden geçilmesini gerektirmektedir. Bu ikinci gruptaki yetkinlikler, yanlarına **[EXP]** kısaltması koyarak belirtilmiştir.

1. Kültür ve Beşeri Bilimler

- Mimarlığın bağlamına ve kültürel/felsefi etkileşimlerine ilişkin (tarih, kuram, diğer kültürel alanlarla ilişkiler gibi) bilgiler *(ARB/RIAI/ENHSA)*
- Mimarlığın politik ve idari bağlamına ilişkin bilgiler *(RIAI)*
- Mimarlığın toplumsal bağlamını ve etkileşimlerini anlama *(ARB/RIAI)*
- Mimarlığın ekonomik bağlamını ve etkileşimlerini anlama *(ARB/RIAI)*
- Halk ve yapılı çevre arasındaki ilişkileri anlama *(ARB/RIAI)*
- Sorunlara disiplinler arası bir anlayışla bakma yeteneği *(ENHSA)*

2. Tasarım

- Yaratıcı düşünme, hayal gücünü kullanma, tasarım çalışmalarına yenilikler getirici bir bakış açısıyla önderlik etme becerisi **[EXP]** *(RIAI/CCBE/ENHSA)*
- İşverenlerin, kullanıcıların ve toplumun gereksinimlerine ilişkin söylenenleri dinleme, analiz etme ve yorumlama becerisi **[EXP]** *(ARB/RIAI/ENHSA)*
- Bir projenin, çevresel, toplumsal ve kültürel yönlerini anlama ve analiz etme yeteneği **[EXP]** *(ARB/RIAI/ENHSA)*
- Tasarıma (teknik, hukuki, ekonomik, çevresel, güvenlik ve benzeri) bilgilerin uygulanması becerisi **[EXP]** *(ARB/ENHSA)*
- Beklentilere yanıt veren üç boyutlu bir projenin üretilmesi için: istenilenler, sınırlamalar, olanaklar ve değerler arasında önceliklerin belirlenmesi becerisi **[EXP]** *(RIAI/CCBE/ENHSA)*

- Projelerin estetik, işlevsel, teknik, toplumsal ve çevresel niteliklerini eleştirel açıdan değerlendirebilme becerisi **[EXP]** (RIAI)
- Farklı malzemeler, yapı bileşenleri ve tekniklerini kullanma ve bir araya getirebilme becerisi **[EXP]** (RIAI)
- Mekânı üç boyutlu olarak imgeleme, görselleştirebilme ve sunum haline getirebilme becerisi **[EXP]** (ARB/RIAI/ACE/ENHSA)
- Diğer uzmanlarla birlikte çalışma ve onlara önderlik etme becerisi **[EXP]** (ARB/RIAI/ENHSA)

3. Teknoloji ve Çevre

- Malzeme ve tekniklerin özellikleri ve kullanımına ilişkin bilgi **[EXP]** (RIAI)
- İnşaat tekniklerinin çevresel etkileri konusunda bilgi **[EXP]** (RIAI)
- İnşaat süreçleri ve şantiye çalışmalarına (*yöntemler, inşaat sürelerine etki eden faktörler ve iş güvenliği konularına*) ilişkin bilgi **[EXP]** (ARB/RIAI/ENHSA)
- Teknik mevzuatın uygulanmasına ilişkin bilgi ve beceri **[EXP]** (ARB/RIAI)
- Çevresel bağlam ve mimarlığa etkilerini anlama **[EXP]** (RIAI/ENHSA)
- Bir projenin inşa edilebilirliğini güvence altına alabilecek şekilde tasarım ilkelerini ve tekniklerini (inşaat, yapı sistemi ve tesisat) anlama **[EXP]** (ARB/RIAI/ENHSA)
- Bir projenin genel tasarımını dikkate alarak detaylarının geliştirilmesi becerisi **[EXP]** (RIAI)
- Teknik alternatiflerin maliyetlerini dikkate alma becerisi **[EXP]** (ARB/RIAI)
- Değişik inşaat malzeme ve tekniklerini bir bütün oluşturacak şekilde biraraya getirme becerisi **[EXP]** (RIAI)

4. İş Yönetimi ve Mesleki Uygulama

A. Uygulama Yönetimi

- Yapı sürecinde ve inşaat sektöründe mimarın rolü ve konumu hakkında bilgi (ARB/RIAI/ENHSA)
- Fikri mülkiyet hakları konusunda bilgi (ARB)
- Pazarlamaya ilişkin bilgi ve beceri (ARB)
- Mimarlık meslek uygulamasının hukuki ve teknik yönlerine (vergilendirme, mali yönetim vb.) ilişkin bilgi (ARB/RIAI)
- İnsan kaynakları yönetimi hakkında bilgi (ARB)
- Mimarlık firmaları ve diğer disiplinleri de bünyesinde bulunduran firmalar ve ortaklıklar hakkında (ulusal ve uluslararası düzeyde) bilgi (ARB)
- Mimarlık bürolarının mali yönetimi konusunda bilgi (ARB)
- İş yönetiminin (özellikle bir mimarlık bürosu yönetiminin) genel ilkelerini anlama **[EXP]** (ARB/RIAI/ENHSA)
- Dürüstlük, doğruluk, tarafsızlık (RIAI/ACE/ENHSA)
- Bütün meslektaşlara karşı onurlu davranma (ARB/RIAI/ACE)
- Net düşünebilme ve işverenlerin, kullanıcıların ve toplumun çıkarlarını savunan öneriler geliştirebilme becerisi (RIAI/ENHSA)
- Yasal mevzuatı yorumlama, toplumsal ve çevresel etkileri dikkate alma konusunda bilgi, anlayış, saygı ve beceri **[EXP]** (ARB/RIAI/ENHSA)
- Sahip olduğu olanaklar ve sınırlamalara ilişkin doğru bir değerlendirme yapabilme, bunları geliştirme doğrultusunda girişimde bulunma konusunda isteklilik, diğer yetkinlik sahiplerinden yararlanabilme ve bu nedenle bir görevlendirme söz konusuysa, işvereni görevlendirme koşulları hakkında bilgilendirme becerisi **[EXP]** (RIAI)
- Mimarlık hizmetlerinde sözleşmelerden kaynaklanan değişik ilişkileri anlama, gerekli görüşmeleri yürüterek ücretleri belirleme yeteneği **[EXP]** (ARB/RIAI)
- Değişik disiplinlerden oluşan bir takım içinde çalışma, böyle bir takımı kurma, yönlendirme, yönetme yeteneği **[EXP]** (ARB/RIAI/ENHSA)

MİMARLAR ODASI – Haziran 2009

- Sorumlulukların karşılanması, üstlenilmesi (sigortalar) (ARB/RIAI)
- Bilginin açık bir şekilde anlaşılması, edinilmesi, üretilmesi, iletilmesi ve yönetilmesi konusunda beceri [EXP] (ARB/RIAI/ENHSA)
- Anlaşmazlıkları görüşme, taraflar arasında arabuluculuk yapma ve çözüm yolları bulma yeteneği [EXP] (RIAI/ACE)
- Öğrenmeyi öğrenme ve sahip olduğu bilgileri geliştirebilme yeteneği [EXP] (ARB/ENHSA)
- Bir kalite politikası oluşturma ve izleme [EXP] (ARB)
- Bilgisayar teknolojisinde yetenekli olma [EXP] (ENHSA)

B. Proje Yönetimi

- Projeleri yönetme bilgi ve becerisi [EXP] (RIAI)
- İnşaat sektöründe yürürlükte olan kamu ve özel ihale usullerini bilme (RIAI)
- Şantiyelerde iş güvenliği ve işçi sağlığı faktörlerini bilme [EXP] (ARB/RIAI)
- Yönetim tekniklerini (ve bunları izleme yöntemlerini) bilme (RIAI)
- Projelerde zamana ilişkin sınırlandırıcı etmenleri anlama ve programlama [EXP] (RIAI/ENHSA)
- Taslak çizimler, açıklamalar ve şartnameler gibi ihale dokümanlarını net bir şekilde hazırlama ve güncelleme becerisi [EXP] (ARB/RIAI)
- Çeşitli aktörlerin değişik amaçlarını biraraya getirebilme yeteneği [EXP] (RIAI)
- İhale çağrısı hazırlama ve koordinasyon sağlama becerisi [EXP] (ARB/RIAI)
- İnşaat aşamasında maliyet yönetimini sağlama ve izleme yeteneği [EXP] (ARB/ENHSA)
- Uygulama çizimleri, kullanıcı ve bakım-onarım kılavuzları gibi inşaat sonrası hizmetleri yerine getirme yeteneği [EXP] (ARB)
- Üçüncü kişilerin çıkarlarını dikkate alma (RIAI/ENHSA)

5. Uzmanlaşma ve Yeni Etkinlik Alanları

- Dil konusunda bilgi [EXP] (ENHSA)
- Ekspertizlik (bilirkişilik) [EXP] (ACE)
- Projenin programlanması [EXP] (ACE)
- Proje yönetimi [EXP] (ACE)
- Yapı kullanım / işletme yönetimi [EXP] (ACE)
- Şantiye yönetimi [EXP] (ACE)
- Kentsel tasarım [EXP] (ACE/ENHSA)
- Koruma ve yenileme [EXP] (ENHSA)
- Peyzaj tasarımı [EXP] (ENHSA)
- İç mekân tasarımı [EXP] (ENHSA)
- Eğitim verme [EXP] (ACE)

Kaynaklar:

ARB - İngiltere Mimar Kayıt Kurulu (Architects' Registration Board): ARB Kriterleri ve Yeterliliklerin Tanımlanması (ARB Criteria; Prescription of Qualifications) (05/2002) www.arb.org.uk/education

ACE - Avrupa Mimarlar Konseyi (Architects' Council of Europe): Mimarın Profili Çalışma Grubu – Mesleki Uygulama; Referanslar Taslağı (Taskforce Profile of the Architect – Professional Practice; Draft Forms of Reference), Claude Bucher (04/2003) www.ace-cae.org

ENHSA - Avrupa Mimarlık Okulları Bölüm Başkanları Ağı (European Network of Heads of Schools of Architecture): Mezun Mimarların Yeterlilikleri Hakkında Anket (Questionnaire on Competences of Graduate Architects) (2007) www.enhsa.net

RIAI - İrlanda Mimarlar Kraliyet Enstitüsü (Royal Institute of the Architects of Ireland): RIAI Yeterlilikler Çalışma Grubu Son Raporu (*Final Report of the RIAI Competence Task Group*) (06/2006) www.riai.ie

CCBE – Avrupa Avukatlar Veritabanı (European Lawyers' Database): Avrupa'da Avukatların Eğitimi ve Yetiştirilmesi Hakkında Taslak Öneri Metni (*Draft Recommendation of the Education and Training of Lawyers in Europe*) (03/2007) www.ccbe.org

CEPLIS - Avrupa Serbest Meslekler Konseyi (European Council for Liberal Professions): Avrupa Birliği'nde Yasalarla Düzenlenmiş Mesleklerde Ortak Değerler (*Common Values of Regulated Professions in the European Union*) www.ceplis.org

F. SONUÇ

Yukarıda tanımlanan kavramlardan hareketle, mesleki deneyim sorununa ilişkin değişik ülkelerdeki uygulamaları analiz etmek, birbirleriyle karşılaştırmak ve böylece kabule esas olacak ortak noktaları çıkarmak mümkündür. Her ülkede kazanılan yetkinlikler ve mimarların genel olarak üstlendikleri hizmetler ortaya konulduğunda durum daha kolay belirlenebilecektir.

Bunu yapmak için, ACE Çalışma Grubu konuyla ilgili bir anket çalışması yürütmektedir. Yetkinliklerin edinilmesi konusunda ülkelere edinilen bilgilerle geliştirilecek tespitler bir diyagram şeklinde özetlenerek düzenlenecektir.

G. ÖNERİLER

Mesleki Deneyim Çalışma Grubu, "Mesleki Deneyim İçin Bir Çerçeve Önerisi" başlıklı belgede biraraya getirdiği çalışmalar, gözlemler ve sonuçlar kapsamında, mimarların mesleki deneyime konusunda aşağıdaki önerileri sunmaktadır:

- 1. Öneri:** Mimarlık alanında akademik yeterliliğini kazanan bir kişinin işverenler, kullanıcılar ve toplumun çıkarlarını bütüncül olarak temsil edebilecek ve savunabilecek profesyonellikte bir mimara dönüşebilmesi için, akademik çalışmalarını tamamlayan bir deneyim edinmesi gerekli ve hatta zorunludur.
- 2. Öneri:** Söz konusu mesleki deneyimin edinilmesi için gerekli süre, Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda UIA Mutabakat Metni'ndeki tavsiyeler doğrultusunda (akademik eğitim için öngörülen 5 yıla ek olarak) 2 yıldan az olmamalıdır.⁷ Bir bölümü akademik eğitim döneminde tamamlanabilecek olan bu süre sonunda, mesleği uygulama yetkisi, lisans türü bir belgeyle verilebilir.
- 3. Öneri:** Bu süre içinde, gerekli mesleki becerilerin edinilmesi için kuramsal dersler, seminerler ve görsel-işitsel araçlar gibi çeşitli yöntemler kullanılabilir. Ancak bu becerilerin belirli bir bölümünün, önceden planlanmış bir mesleki deneyim programı kapsamında, gerçek çalışma ve projeler yoluyla edinilmesi gerekir. (*Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. "Mesleki Deneyim İçin Bir Çerçeve Önerisi" belgesinin E başlığı.*)
- 4. Öneri:** Gerekli mesleki beceriler ve bunların her biri için varılması gerekli ulusal düzeyde belirlenecek düzeylerin kesin tanımı geliştirilmeli ve üzerinde mesleki kuruluşların mutabakatı, mümkünse eğitim kuruluşlarıyla işbirliği içinde, sağlanmalıdır. Bu kuruluşlar aynı zamanda, mesleğin özerk bir şekilde uygulanmasına olanak veren söz konusu becerilerin değerlendirilmesinde de etkin olarak yer almalıdırlar.

⁷ (Ç.N.) UIA Mutabakat Metni'ne ulaşmak için: www.mo.org.tr/UIKDocs/architecture_practiceTR.pdf

5. Öneri: Profesyonel ve bağımsız olarak çalışan mimarlar, akademik eğitim ve mesleki deneyim süresince edindikleri bilgi ve beceri düzeyini, sürekli mesleki gelişim yoluyla koruyarak güvence altına almalıdır.